An die Freude

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum!
Deine Zauber binden wieder
Was die Mode streng geteilt*;
Alle Menschen werden Brüder*
Wo dein sanfter Flügel weilt.

Wem der große Wurf gelungen
Eines Freundes Freund zu sein;
Wer ein holdes Weib errungen
Mische seinen Jubel ein!
Ja, wer auch nur eine Seele
Sein nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund!

Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur;
Alle Guten, alle Bösen
Folgen ihrer Rosenspur.
Küsse gab sie uns und Reben,
Einen Freund, geprüft im Tod;
Wollust ward dem Wurm gegeben
und der Cherub steht vor Gott.

Froh, wie seine Sonnen fliegen
Durch des Himmels prächt'gen Plan
Laufet, Brüder, eure Bahn,
Freudig, wie ein Held zum Siegen.

Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Brüder, über'm Sternenzelt
Muß ein lieber Vater wohnen.
Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn über'm Sternenzelt!
Über Sternen muß er wohnen.

Ode to Joy

Joy, beautiful spark of Divinity [or: of gods],
Daughter of Elysium,
We enter, drunk with fire,
Heavenly one, thy sanctuary!
Thy magic binds again
What custom strictly divided;*
All people become brothers,*
Where thy gentle wing abides.

Whoever has succeeded in the great attempt,
To be a friend's friend,
Whoever has won a lovely wife,
Add his to the jubilation!
Yes, and also whoever has just one soul
To call his own in this world!
And he who never managed it should slink
Weeping from this union!

All creatures drink of joy
At nature's breasts.
All the Just, all the Evil
Follow her trail of roses.
Kisses she gave us and grapevines,
A friend, proven in death.
Ecstasy was given to the worm
And the cherub stands before God.

Gladly, as His suns fly
through the heavens' grand plan
Journey, brothers, on your way,
Joyful, like a hero to victory.

Be embraced, Millions!
This kiss to all the world!
Brothers, above the starry canopy
There must dwell a loving Father.
Are you collapsing, millions?
Do you sense the creator, world?
Seek him above the starry canopy!
Above stars must He dwell.

האודה לשמחה – בויקיפדיה

תרגם מגרמנית יצחק הירשברג, מתוך "בטהובן" של **פאול בקר**, הוצאת עדית, 1953.

בגרמנית

O Freunde, nicht diese Töne!
Sondern laßt uns angenehmere anstimmen
und freudenvollere.

Freude, schöner Götterfunken
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum!

Deine Zauber binden wieder
Was die Mode streng geteilt;
Alle Menschen werden Brüder,
Bettler werden Fürstenbrüder,)
Wo dein sanfter Flügel weilt.
Chor
Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Brüder - über'm Sternenzelt
Muss ein lieber Vater wohnen.

Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn über'm Sternenzelt!
Über Sternen muss er wohnen.

Wem der große Wurf gelungen,
Eines Freundes Freund zu sein;
Wer ein holdes Weib errungen,
Mische seinen Jubel ein!

Ja, wer auch nur eine Seele
Sein nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund!

Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur;
Alle Guten, alle Bösen
Folgen ihrer Rosenspur.

Küsse gab sie uns und Reben,
Einen Freund, geprüft im Tod;
Wollust ward dem Wurm gegeben,
Und der Cherub steht vor Gott.

Froh, wie seine Sonnen fliegen

תרגום לעברית

או חברים, לא את הצלילים הללו!
אך בואו נפתח במזמור נעים יותר
וקולות שמחים.

את שמחה, ניצוץ אלוה
משדות עדן מוצאך,
שיכורי אש-יה נבואה
בת שחקים, אל מקדשך.

קסמייך יאחדו
אשר פילג מנהג עולם,
בני אדם שוב יתאחדו
מקום עדנת כנפך היא שם.

התלכדו רבבות בני חלד!
למלוא תבל נשיקת תודה!
אחים - מעל לכוכבי רום
יד אב רחום בכל מושלת.

גורל של איש אם יזכהו
ברעות אותו יחון.
אם אשת חן מנת חלקהו
בתרועה וגיל ירון.

אם על פני כל חוג הארץ
לו נשמת אדם תהי!
אם אין רעות בין כל בני ארץ
יחמק מפה בכאב ובכי.

הטבע כל יצור בחלד
ירוה שמחה, יחלוץ לו שד.
אם טוב, אם רע יצור יוולד
עקבות הגיל ישמור לעד.

לחשקו הרמש יפן
לפני האל ניצב הכרוב.
התחולו, כל בני חלד?
את הבורא תחוש, עולם?

בכוכבים, בקשהו שם!
בשמי מרום פניו הוא ילט.
בשמחה קנה מנוע,
אשר ינע מלוא תבל,

Durch des Himmels prächt'gen Plan,
Laufet, Brüder, eure Bahn,
Freudig, wie ein Held zum Siegen.

Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Brüder, über'm Sternenzelt
Muss ein lieber Vater wohnen.

Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn über'm Sternenzelt!
Über Sternen muss er wohnen.

Finale repeats the words:
Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Brüder, über'm Sternenzelt
Muss ein lieber Vater wohnen.

Seid umschlungen,
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Freude, schöner Götterfunken
Tochter aus Elysium,
Freude, schöner Götterfunken

בזכותה עולם ינוע,
גלגלו היא תגלגל.
מנבטים פרחים תפריח,
במרחב גרמים תגול,

מקצה תבל חמה תזריח,
תגל נסתר מעין הכל.
כגרמי שחקים ילכו
במסילתם בשמי מרום,
לכו, אחים, בגיל ותום
כגיבורים עת ינצחו.

הנופלים אתם, מיליונים?
ספק לך בבורא, עולם?
חפשהו מעל כיפת הכוכבים!
מעל לכוכבים וודאי ישכון.

מחבקים אתם, מיליונים!
נשיקה זו לעולם כולו!
אחים - מעל לכוכבי רום
אב רחום שוכן.

תוספת של מיכאל שטרים, ינואר 2022

Schiller's Ode to Joy

This is the familiar version of the poem used by Beethoven in his Ninth Symphony.

Freude, Schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuer-trunken,
Himmlische, dein Heiligtum!
Deine Zauber binden wieder,
Was die Mode streng geteilt;
Alle Menschen werden Brüder,
Wo dein sanfter Flügel weilt.

Wem der grosse Wurf gelungen,
Eines Freundes Freund zu sein,
Wer ein holdes Weib errungen,
Mische seinen Jubel ein!
Ja, wer auch nur eine Seele
Sein nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund!

Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur;
Alle Guten, alle Bösen
Folgen ihrer Rosenspur.
Küsse gab sie uns und Reben,
Einen Freund, geprüft im Tod;
Wollust ward dem Wurm gegeben,
Und der Cherub steht vor Gott.

Froh, wie seine Sonnen fliegen
Durch des Himmels Prächt'gen Plan,
Laufet, Brüder, eure Bahn,
Freudig, wie ein Held zum Siegen.

Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuss der ganzen Welt!
Brüder über'm Sternenzelt
Muss ein lieber Vater wohnen.
Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn über'm Sternenzelt!
Über Sternen muss er wohnen.

Joy! A spark of fire from heaven,
Daughter from Elysium,
Drunk with fire we dare to enter,
Holy One, inside your shrine.
Your magic power binds together,
What we by custom wrench apart,
All men will emerge as brothers,
Where you rest your gentle wings.

If you've mastered that great challenge:
Giving friendship to a friend,
If you've earned a steadfast woman,
Celebrate your joy with us!
Join if in the whole wide world there's
Just one soul to call your own!
He who's failed must steal away,
shedding tears as he departs.

All creation drinks with pleasure,
Drinks at Mother Nature's breast;
All the just, and all the evil,
Follow down her rosy path.
Kisses she bestowed, and grape wine,
Friendship true, proved e'en in death;
Every worm knows nature's pleasure,
Every cherub meets his God.

Gladly, like the planets flying
True to heaven's mighty plan,
Brothers, run your course now,
Happy as a knight in victory.

Be embracéd, all you millions,
Share this kiss with all the world!
Way above the stars, brothers,
There must live a loving father.
Do you kneel down low, you millions?
Do you see your maker, world?
Search for Him above the stars,
Above the stars he must be living.

Notes

This is a slightly revised version of a translation I produced for the programme notes of a performance of Beethoven's Ninth by Wokingham Choral Society in 2001, under the baton of Edward Gardner.

I wrote it because I didn't like the translations I could find (and to avoid the trouble of getting copyright permission). I wanted a translation that was fairly literal line-by-line, as the purpose was to help the audience follow the German words, but that was also poetic. To produce a translation that was sufficiently literal I had to abandon any idea of following the rhyming scheme, but I felt that it should be possible to stick to the metre of the original: ideally producing a text that could be sung to Beethoven's tune.

The pace of the original changes dramatically in the last 12 lines; the rhyming scheme changes from ABAB to ABBA, and the rhythm from a jubilant 8-7-8-7 to a more pensive 8-7-7-8. My revised 2013 translation attempts to capture this change in mood; though I cannot reproduce the change in rhyming pattern, the change in metre is reflected faithfully, and the repetitive use of the same words in the German is also retained.

Copyright © 2001-2013 Michael Kay

https://www.saxonica.com/~mike/OdeToJoy.html

https://www.zemereshet.co.il/m/song.asp?id=1122

אלי גיל

מילים:	פרידריך שילר
תרגום/נוסח עברי:	אהרון אשמן
לחן :	לודוויג ואן בטהובן

רֹנּוּ גִּיל זֶה נֵר אֱלוֹהַּ

שִׁיר מִזְמוֹר לִקְרַאת חֶדְוָה!

בִּלְבָבוֹת שְׁכוּרֵי-שַׁלְהֶבֶת

נִתְיַצֵּב עַל סַף נָוֶהּ.

יַד קְסָמֶיהָ מְאַחֶדֶת

אֶת אֲשֶׁר הַחֹק יַפְרִיד;

כָּל בְּנֵי-אָדָם אַחִים הֵם

בַּאֲשֶׁר כְּנָפָהּ תַּמְרִיא.

מִי אֲשֶׁר הִשְׂכִּיל בָּאָרֶץ

לְחָבֵר חָבֵר הֱיוֹת;

מִי יִמְצָא רַעְיָה אוֹהֶבֶת

יִתְמַזֵּג בְּמִצְהָלוֹת!

בֵּין אִם גַּם אַחַת רַק נֶפֶשׁ

לְנַפְשׁוֹ קָנָה – יִשְׂמַח,

אַךְ אֲשֶׁר יֶחְסַר כָּל אֵלֶּה

יֵשְׁט הַצִּדָּה, יִתְיַפַּח!

רֹנּוּ גִּיל זֶה שִׁיר אֱלֹהַּ

שִׁיר מִזְמוֹר פֹּה נִתֵּנָה

בִּלְבָבוֹת שִׁכּוֹרֵי שַׁלְהֶבֶת

קוּמוּ צְאוּ לַמַּחֲנֶה

יָד חוּגִיסְטִית מְאַחֶדֶת

אֶת אֲשֶׁר הָעִיר תַּפְרִיד

אַל יָגוֹן וְאַל עַצֶּבֶת

נָא הֱיֵה עַלִּיז תָּמִיד

https://www.zemereshet.co.il/m/song.asp?id=13867

אל השמחה

ביצוע:

כרמלה בר-נץ

שנת הקלטה: 21.4.2019

מקור: אתר זֶמֶרֶשֶׁת

הוקלט במסגרת: מפגש זמרדעים י"ב

את המפגש ליווּ:

גיטרה: נגה אשד

אקורדיון: שי בורשטין

אַתְּ, שִׂמְחָה, נִיצוֹץ שֶׁל מַעְלָה
בַּת-עֶדְנָה מֵרוֹם הִנָּךְ
אָנוּ נִלְהָבִים נָבוֹאָה
אֶל הֵיכַל-הַזֹּךְ שֶׁלָּךְ.
כִּי מוֹפְתַיִךְ שׁוּב יַצְמִידוּ
מַה שֶּׁיַּד הַזְּמַן פִּלְּגָה ;
אִישׁ לְאִישׁ שׁוּב אָח, יָדִיד הוּא,
שָׁם בִּמְקוֹם רוּחֵךְ שׁוֹרָה.
מִי אֲשֶׁר זָכָה לְרֵעַ
מִי שֶׁנֶּפֶשׁ לוֹ קְרוֹבָה,
הוּא יָרִיעַ פֹּה שָׂמֵחַ
עִם כֻּלָּנוּ רֹן יִשָּׂא.
מִי לִרְכֹּשׁ לוֹ לֹא הִצְלִיחַ
לוּ רַק לֵב אָדָם אֶחָד,
הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׂמֹחַ ;
רַק עָצוּב יִשְׁכֹּן לְבַד.
אִם כֵּן יִשְׁתַּלְּבוּ יָדֵינוּ,
הַב נִהְיֶה כְּאָח לְאָח!
אִם רֵעוּת תִּשְׂרֹר בֵּינֵינוּ
יַחַד הָעוֹלָם יִשְׂמַח.
כָּל בְּנֵי אָדָם יַעֲלֹזוּ,
גָּר נָמֵר וּגְדִי יַחְדָּו.
רַק שָׁלוֹם בִּלְבַד מָעֹז הוּא,
בּוֹ נִשְׂמַח וְלֹא נִכְאַב.

https://hmn.wiki/he/Ode_to_Joy

אודה לשמחה
שמחה, ניצוץ יפהפה של האלוהות [או: של אלים],
בתו של אליסיום,
אנחנו נכנסים, שיכורים מאש,
שמימי, מקדשך!
הקסם שלך מחייב שוב
איזה מנהג מחולק בקפדנות*;
כל האנשים הופכים לאחים*,
היכן שוכנת כנף העדינה שלך.

מי שהצליח בניסיון הגדול,
להיות חבר של חבר,
מי שזכה באשה מקסימה,
הוסיפו את שלו לצהלה!
כן, וגם מי שיש לו רק נשמה אחת
לקרוא לעצמו בעולם הזה!
ומי שמעולם לא הצליח את זה צריך להעיף
את בוכה מהאיחוד הזה!

כל היצורים שותים שמחה
על שדי הטבע.
כל הצדיקים, כל הרוע
עקבו אחר שובל הוורדים שלה.
נשיקות שנתנה לנו וגפנים,
חבר, הוכח במוות.
אקסטזה ניתנה לתולעת
והכרוב עומד לפני אלוהים.

בשמחה, בעוד שמשותיו עפות
דרך התוכנית הגדולה של השמים
מסע, אחים, בדרככם,
עליז, כמו גיבור לניצחון.

תחבקו, מיליונים!
הנשיקה הזו לכל העולם!
אחים, מעל החופה זרועת הכוכבים
חייב לשכון אבא אוהב.
אתה קורס, מיליונים?
האם אתה חש את הבורא, העולם?
חפשו אותו מעל החופה זרועת הכוכבים!
מעל הכוכבים חייב לשכון.

מִזְמוֹר תְּהִלָּה לַשִּׂמְחָה

בהשראת מילים בגרמנית: פרידריך שילר

נוסח עברי: מיכאל שטרים ינואר 2022 ©

1

קִרְבוּ גּוֹיִם,
וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ,
מְלֹא כֹּל הָאָרֶץ,
קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה.

2

הַשִּׂמְחָה, נִיצוֹץ אֱלוֹהַּ,
כִּי בַּת עֶדֶן את.
שִׁכּוֹרֵי כְּאֵשׁ תִּבְעַר
לִנְוֵה קָדְשֶׁךָ אֲנוּ בָּאִים

3

שִׁירוּ תְּהִלָּה לַשִּׂמְחָה,
כִּי נִפְלָאוֹת עָשְׂתָה,
רִיב וּמָדוֹן מַעֲשֵׂה יוֹם יוֹם,
הַשִּׂמְחָה הִרְגִּיעָה.

4

כָּל הָאֲנָשִׁים חֲבֵרִים
בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה,
אֶל תַּחַת כְּנָפֵךְ בָּאִים,
וְהִיא רַכָּה וַעֲנֻגָּה.

5

קִרְבוּ וּבֹאוּ הֲמוֹנִים,
לחִבֵּק הָאֵל בְּשִׂמְחָה.
בֹּאוּ בִּרְנָנָה הֲמוֹנִים,
וַיִּשַּׁק כָּל הָאָרֶץ בְּשִׂמְחָה.

6

בַּטֶּבַע שִׂמְחָה יוֹנְקִים כֻּלָּם,
זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ.
צַדִּיק אִם רָשָׁע, יֵלְכוּ כֻּלָּם,
סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים דַּרְכָּהּ.

7

אֹבְדֵי עֵצוֹת אַתֶּם, הֲמוֹנִים ?
חָדְלָה אֱמוּנָה בְּאֵל כָּל-הָאָרֶץ ?
שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם, לַכּוֹכָבִים,
אֶל רַחוּם יִשְׁכֹּן שָׁם.

8

מִי אָשֵׁר שָׁפַר גּוֹרָלוֹ וְטוֹב לוֹ,
לִהְיוֹת לַאֲנָשִׁים כְּאָח, חָבֵר וְרֵעַ.
מִי אֲשֶׁר בְּאַהֲבָה יִמְצָא אִשָּׁה נֶאֱמָנָה,
יָגִיל בְּרִנָּה, בִּתְרוּעַת שִׂמְחָה וְצַהֲלָה.

9

מִי אֲשֶׁר נִשְׁמַת אָדָם חָפְשִׁי בְּאַפּוֹ,
שִׂמְחָה גְדוֹלָה יֵשׁ בְּלִבּוֹ.
וּמִי אֲשֶׁר עֶצֶב וְיָגוֹן בִּלְבָבוֹ,
בִּבְכִי יֵצֵא מִקְּהַל הָעֵדָה הזו.

10

בְּנִשְׁקָה נָתְנָה הַשִּׂמְחָה לָנוּ גֶּפֶן עֲנָבִים
וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ בְּרִית עוֹלָם,
אֲפִלּוּ הַתּוֹלַעַת מָצְאָה שִׂמְחָה
וְעֹמֵד הַכְּרוּב בִּפְנֵי הָאֱלֹהִים.

11

שַׂמֵּחַ אֱלֹהִים עִם מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם,
עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ בִּמְסִלָּתָם.
פְּנוּ וּסְעוּ אַחִים, לַדֶּרֶךְ צְלֵחָה,
כְּחֶדְוַת אַבִּיר בִּקְרָב לְנִצָּחוֹן.

12

הַשִּׂמְחָה, נִיצוֹץ אֱלוֹהַּ,
לִנְוֵה קָדְשֶׁךְ אֲנוּ בָּאִים,
שִׁירוּ תְּהִלָּה לַשִּׂמְחָה,
אֶל תַּחַת כְּנָפֵךְ בָּאִים.

בהשראת שירו של Friedrich Schiller , "*Ode to Joy*", *האודה לשמחה*,
והתרגום העברי מגרמנית של יצחק הירשברג , מתוך "בטהובן" של **פאול בקר** ,הוצאת עדית, 1953.
לחן: בטהובן, מתוך הסימפוניה התשיעית, חלק רביעי Ode to Joy